

ГЛАС НАРОДА.

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

„Глас народа“ излази сваке недеље на табаку. — Цена му је на годину 3 ф., на пола године 1 ф. 50 новч., на четир месеца 1 фор. аустр. вред.

Допис се шиљу уредништву а претплата и огласи администрацији „Гласа народа“ у Нови Сад. — Огласи наплаћују се: од редка оваких слова 6 пов. и 30 н. за жиг сваки пут.

СРПСКИ СВАТОВИ.

Јесен је већ ту, свадбе су ту. Бачвани они су оврли, па сад немају друга посла него се журе да доведу нову младу, до кукурузње бербе и до орања за зимње усеве, да има ко ратарима ручак носити. Сремац он мора мало дуже да чека. Бачван по вршидби позна је ли година за женидбу, а Сремац по берби, за то се и пева у Срему: о јесени грожђе бери, бери па се жени, дакле најпре грожђе бери па онда се жени. Али није далеко ни берба. Скорим ће ударити и Сремци у прошњу, а Бачвани већ су пустили ћилим преко шарага, гвоздена кола намазана су, коњи нагојени, па само да свекар седне у закошар и запали лулу, а ђувегија да швићне камцијом. Кад се жениш све мора бити у реду. Ђувегија и свекар морају имати плаветне хаљине а свекрва ђурак оперважен са астраганом или бар лисичином, а коњи нов серсам. И то мора бити при свакој женидби, био свекар газда или сиромас. Ако немаш, ти се задужи, или ако и то не можеш, ти мораш узајмити. Као што се о попи не може мислити да је попа док не метне ћелепуш на главу, док не обуче амантију и узме штап у руке, тако и оно није ђувегија, који нема плаветна одела, а ако је свекар у кожуху или у кошуљи ма, ова сади била, може проћи десет села нигде неће девојке наћи, неће га нико ни у кућу пустити од срамоте, да му таки сватови ћери долазе.

Па није доста што си имао муке док си саставио лепо одело и добре коње и кола, него ти поред тога треба још и провођација и то ако није лажа и добар лажа нека и неседа на твоја кола. Ко данас неће да лажс, тај се не ожени; данас неполази девојка за момка него за његово имање.

Је си видела друго какви су му коњи и кола? то је прво чиме се хвали заручница својој други. Видела сам ала си ти срећна.

Па још нешто, додаће заручница: има сесију земље а здраво му је мало друштво у кући. Свекар и свекрва, па то су обоје стари већ су једном ногом у гробу (а да ће бог па ће скоро и другом то од прилике мисли испрошеница даље.)

Момка девојка није ни видела. Она је само утрчала у собу пољубила свекра и свекрву и оца и матер у руку па на поље истрчала, а и боље има ће и после доста времена гадити се на њега, јер је права наказа. И девојка је до душе могла мало млађа бити, али то је баш добро, то је јако чељаде, тако треба за газдачку кућу вели свекар, па тиме и сам признаје, да није тражио девојку за момка него за кућу, као да ће кућа с њоме живити а не његов син.

Колико би њих данас неожењених остало да оду па да кажу девојци: ја имам само то што видиш на мени, али сам као што видиш здрав и крепак, ја ћу радити, а ти ћеш ми помагати, па ће нам Бог дати — у Бога је богатство.

Јо, ал ко би још данас радио, кад хоће газдом да се зове; ни једна девојка немисли да неће у газдалук поћи, и која би била луда да се учи муци и раду, кад може и без тога удати се.

Ако, дакле, ниси рад, да ти онда међу венац на главу кад те у гробље понесу а ти удри лажи. Да ти још боље верују наћи још једног или, без провођације и не мичи се никуд.

Сад да пођемо даље.

Млада је већ испрошена. Отац и мати рекли су: ако је девојкина воља. Девојка је одговорила: како моји старији кажу — и *ракија* је попијена, али док се печат неударил, док се *девојка* несапије ту треба погодба на чисто да се изведе.

Ако недаш тасту чизме, пуници кецељу, шогорима и шогорицама чизме и пунџуке и осталој новој родбини коме мараму коме ке-

цељу, после два акова вина, половаче ракије и две овце о јабуци (прстену) и толико исто кад се девојка поведе нема ништа од сватова И свекар нема куда мора да да, ма даму је тешко. Није му доста што жени, него мора заједно и да удаје.

— Дајем ти одраћену девојку вели нови пријатељ, дајем ти једног раденика, па зар бадава да буде, као да неће девојка кад се уда себи радити, и као да оно што од пријатеља узима од своје ћери не узима. Ништа друго него ово је готова продаја само што није баш одвише напрена.

Па де је с правом девојкином вољом и које како, али де девојка хоће, што мора, ту је продаја онако иста, као оно робље што продају. У млађега поговора нема. Старији су рекли и девојка ћути и пристаје. Али сачувај боже така живота, де се на силу удаје. Знамо толико случајева, де еј девојка за добродога газду на силу пошла, да је зло да не може горе бити, а знамо опет, де је и против родитељске воље удала се за кога је хтела да је добро, па ма сиромом био. У овим последњим приликама врло ретко бива да жена остави мужа. Не може, јер код очине јој куће кажу: сама си тела, и она види да је тако па нема куда, него се мало по мало привикне па буде добра жена, али она која је без воље пошла, неће ништа да трпи, све јој је неправдо, све је вређа, па јој брзо догрди и осрамоти две куће. (Продужиће се.)

ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Срби под владаоцима од лозе Немањине.

Свети Сава.

Сава се задржи у Србији неколико година, и за то време са свим помири браћу, и одврати од рата угарскога краља, који се дигао био на Стефана. После неколико-годишњег бављења у Србији, св. Сава опет оде у Св. Гору (1215.), где се такође задржао неколико година. Тада су Цариградом владали Латини, и у Цариграду био латински патријарх, који хтеде да задобије власт над Србијом. Св. Сава оде у Никеју, де је тада била столица грчког цара и патријарха, ту сврши неке манастирске послове, а уједно каже грчком цару и патријарху, како је врло нужно, да Србија добије свога архијепскопа, и своју независну црквену управу, да се може бранити против намера римских папа. Грчки цар Тодор Ласкар и патријарх Герман, пристају одмах на Савине предлоге, па га намолу, да се он сам прими тога терета. Сава се томе најпре одупре, а после на то пристане, и тако је 1221. г. био посвећен за *првог српског архијепскопа*.

Кад се Сава врати у Србију, као архијепскоп венча у Жичи свог брата Стефана краљевском круном, раздели српске земље на 12 епархија, па постави свакој епархији епископа. Он је утврђивао народ у православној вери, поучавајући га у науци Христа Спаситеља, и старајући се, да искорени неке зле обичаје, који су се у народу затекли још од старих времена.

Кад Сава сврши у Србији најглавније послове, науми походити света места. Тада је већ умро био (1228.) његов старији брат Стефан, ког је Сава пред саму смрт закалуђерио био, и на краљевском престолу био је његов син *Радослав*, ког је Сава венчао краљевском круном. Сава седне у Далмацији на брод, сретно преплови море, и дође у Јерусалим, походи света места, па се поврати у Србију. У своме повратку сврне Сава у Никеју, де тада владаше цар Јован Ватац, који га одлично дочека. Дошав у Србију постара се Сава, да помири завађене синовце *Радослава* и *Владислава*; првога усаветује, да се покалуђери, а остави престо свом млађем брату Владиславу (1231.), ког Сава такође венча на краљевски престо, оженивши га кћером бугарског цара *Асена*.

Сава видевши, да је у Србији повраћен мир, и да је утврђена православна вера, науми оставити се архијепскопске власти, посетити света места, и остало проживети као пустињик. Он постави место себе за српскога архијепскопа смернога *Арсенија*, седне у Дукљу на брод, и оде у света места, де се забави дуже време, па се после врати. Желећи посетити бугарског цара *Асена*, дође у *Трново*, де га врло лепо дочекају, и ту Сава на Богојављење одслужи свету службу, на неколико дана за тим разболи се, и умре 1237. 14. јануара.

Саву је признала света црква за божијег угодника, а српски народ за свог учитеља и просветитеља. Он је основао српску јерархију, подигао у српским земљама епископске столице, утврдио у народу православу веру, искоренио зле народне обичаје, и својим трудом учио и просвећавао себи поверено стадо. Св. Сава је достојни и велики син свога великог оца Немање.

Тело св. Саве било је свечано сахрањено у граду Трнову, одкуд га краљ Владислав даде пренети у манастир *Милешево* (1238.), де је лежало до 1595. Те пак године свирепи *Султан-паша* узео је свето тело светитеља Саве из манастира, и спалио га на *Врачару* пред Београдом.

Краљ Радослав.

1228—1234.

Свети Стефан првовенчани краљ имао је четири сина: *Радослава*, *Владислава*, *Уроша* и *Предислава*. Последњи се угледа на свога стрица св. Саву, остави се светске славе, покалуђери се, па доцније постане српски архијепскоп, и назове се Сава П.

После смрти Стефана првовенчаног краља преузме владу над српским земљама његов најстарији син *Радослав*, кога је још за живота очина, св. Сава венчао на краљевство у манастиру Жичи. Он је владао само неколико година, јер властела усташе на њега, и он није имао доста снаге, да се одржи на престолу. принуђен бежати из српских земаља, отиде у *Дубровник*, де са дубровчанима утврди уговор (1234.), обећавши им велика права, ако кад опет овлада изгубљеним земљама. Свети Сава, његов стриц, видећи, да Радослав не може више у Србији владати, приволи га, да се покаљуђери. Радослав учини, што му је стриц световао, покаљуђери се, па на скоро за тим и умре, не оставивши по себи порода.

ИЗ ПРИРОДНИХ НАУКА.

Гору новци.

Још се у Новоме Саду говори о женама што су у римском гробљу копале благо. Жене те отишле су четврти дан како су почеле копати патраг у Пешту и невраћају се, али место њих спремају се други копачи да ноћу израде оно што немогоше Пештанкиње дању, јер новци, веле нису, ископани, има које видео да баш поред оног места де је копано гору новци, а и на другом месту на гробљу виђа се пламен, не знају Пештанкиње баш на коме је месту, боље то пламен показује него њихов план. Тако смо чули да говоре наши и има их који су пронашли како се без по муке може доћи до тих новаца: треба веле, само кад пламен забукти направити шестар око њега, ако си католик са кредом, што пона пише на врати нову годину, или ако си православан са богојавленском водицом, (а шта би било кад би католик са богојавленском водицом а православан са кредом правио шестар,? У.) бацити белу мараму преко њега, па кад се пламен угаси, а оно ће сви дукати и цванцизи остати на марами.

Тако се то говори и држи не само у Новоме Саду него и свуда по народу и баш нам је добро дошло што нам један брат пише о светлацу — о том пламену што се виђа по гробљу, на ункама ¹⁾ око старих бунара т. д. о пламену, кога Немци зову свећа варалица (ирлихт) а за који наш народ вели да то: гору новци. Пријатељ тај наш пише о томе овако: „Свећа варалица (виђа се на онима местима, де је затрпано какво људско тело и буди какве друге животиње, на гробљу и на бојном пољу. То је плаветњикаст и жут пламен, који из земље излази. Пламен је тај лак и може се преносити. Није као пламен од ватре, који

ако не пренесеш дрво, које гори, остаје на ономе месту, де је дрво, па зато кад дуне ветар, а он пренесе пламен од светлаца са једног места на друго и зато су Немци тај пламен назвали свећом варалицом која не стоји на једном месту, него те вара, па је час овде, час онде. Тај пламен, то је нека материја за себе, није то пламен, као онај од угља или од дрвета или од новца.

Новац можеш тако усијати, да се растопи, и кад би на пољу стајао могао би се светлити, али одкуд се може мислити, да новац може горети да му пламен земљу пробије и ко би запалио у земљи новац. Новац или боље рећи злато сребро, бакар, то је као и гвозђе, па ако многи нису видели шта бива онде де се превуче усијано злато, видели су, шта бива де се мете запламтело гвозђе. Спали оно место, де доспе, па тако би се морала онде, де гору новци, да је пламен од новца спалита трава, и тако би у јутру нашли старено место у гробљу; али тога још нико нашао није, јер још никада новци горели нису, а онај пламен што се виђа по гробљу није од новца него је другчији и тај пламен непече и несгара. Тај пламен састоји се из две материје и те две материје зову научењаци фосфор ¹⁾ — водороден. ²⁾

На свету је доста ствари што нису састављене, на прилику ми кажемо, крв, кап крви, и држимо да је то само крв, а научењаци дошли су, па су нашли да у крви има и гвозђа и овог и оног, па тако редом, чега се год прихватимо то тешко да је једна материја за себе. Научењаци кадри су воду нашу тако растворити, да је свако парче из чега се вода састоји за себе, па после те материје заједно саставити па опет да буде вода, као оно што се малтер раствори, па вода буде за себе а песак за себе, а кад се све то измеша и згусне а оно опет малтер. Тима материјама из којих се вода састоји дали су научењаци различита имена, па тако једну зову водороден. Тај водороден кад се са фосфором састави онда начини онај пламен што га зовемо светлац, свећа варалица.

Фосфора има у костима човечијима помешана са кречом. Па кад човек умре и месо му иструне онда тај фосфор изиђе из костију. У земљи већ и онако има влаге, а то ће рећи воде, у води има водородена. Тај водороден састави се са фосфором и пламен изађе горе. За то се дакле на гробљу виђа пламен.

Пламен тај може да буде, по две стопе висок а у топлијим земљама буде и по два хвата висок. То је

¹⁾ Фосфор је грчка реч, корен јој је фос, што значи светлост (светлац). Фосфора има на нашим машинама (ћубрику палидрвцама). кад се машина преко зида превуче остане на зиду плаветњикаст пламен. Тај пламен то је Фосфор. Фосфор се на зраку (ваздуху) одмах запали па зато се у води држи, а фосфор на машини превучен је гумом (неким туткалом) па чим се на зиду то туткало отре, фосфор се запали од зрака те запали и другу материју.

²⁾ Водороден је реч грчка од „хидор“ што значи „вода“.

¹⁾ Унка то су брежуљци, који се могу видети по равници у Бачкој, Банату и по другим крајевима. Брежуљци су ти начињени округли. За њих се прича, да су то гробови јунака и војвода народа, што се звао хунски (унски) народ чијега су порекла мађари, те се отуда и ти брежуљци називали хунке, унке.

с тога, што се у топлијим земљама вода већма ра-
ствара, па оног хидрогена буде више, те кад се са
фосфором састави пламен већи буде.

Сад дакле сваки ко узчита ово знаће, шта је то,
што се вели: гору новци, па неће тражити блага по
гробљу.

У леђи у грбачи, у костима је благо, али не у
онима по гробљу него у твојима живим.

Пружи мало кости твоје у руку ашов, мотику, перо,
риџ, чекић и т. д. па ћеш свуда ископати блага.

У Добрици у Банату.

В. Л. Николић.

ЗА ЧУВАЊЕ И НЕГОВАЊЕ НАР. ЗДРАВЉА.

К о л е р а.

Реkli смо у прошлome броју, да ћемо више коју
о колери рећи. О њој има више књига написано а на
српском језику држимо да је она најбоља, коју је на-
писао др. Натoшевић под насловом „о владању за
време колере.“ Књига се та може добити у Новоме
Саду код књижара Штиглера за 10 новч.

Ми ћемо из те књиге извадити, што држимо да је
најнужније знати. Писац најпре разјашњава шта је
колера и по чему се познаје. Пред колером добива чо-
век пролив, повраћање а после грчеве. Грчеви ти буду
тако јаки да и кад човек умре после два три сата
трзају мртво тело, те с тога се говори да се у ко-
лери сарањују живи људи.

Прелазећи на то: како колера постаје, говори пи-
сац ово:

Досад се незна за случај, да је колера код нас де
год изашла сама, него је унешена, у здрава и чиста
места кроз људе долазећи из кухних места, и то не
само кроз људе болесне, него и кроз привидно здраве,
ако само од пролива пате, ил који ни овог немају.
Има случајева, да се дошавши из кухних места странци
нису са људма у здравом месту ни састали, но само
прошли, па већ болест унели и оставили. Ово се осо-
бито опажа иза пролаза војске, која из кухних ме-
ста иде.

И опет се није још нигде осведочило, да колера
прелази са болесних на здраве додиром ил дувом; јер
по томе би морала гомила лекара погинути, и гомила
оних, што болесне негују; а њих сарамерно не по-
гине више од других, још ни онолико, него се данас
држи, да је она бела вода, што од болесника проли-
вом и повраћањем одилази, носилац болести и отрова.
Још се осведочило, да ни та вода није одмах отро-
вна, чим одиђе од болесника, него тек неколико часа
после; кад почне трнути, онда се развије отров. За-
тварани керови и мачке у собу уз ту воду добију исту
болест и умру, од саме дуге оне. Од уквашених оном
водом болесничких кошуља па остављених у затворе-
ној соби да се суше, добију чени и мачке од саме паре

исту болест и помру. По том се држи, да се отров
онај и у болесничким кошуљама и алинама пренети
може, те зато се забрањује, у време колере по ваша-
рима куповати и продавати старе кошуље и алине,
и уносити их, ако није онај отров у њима убијен, за
које има прописана средства и начина, те онда се ни
отров не развије, ни болест разнесе.

Да видимо сад наближе, шта има и сваки за се
чинити и сви скупа, да се од овог помора сачувају.

Окром преднаведених узрока, са којим се уграби
болест, као што је отров сам, и као што је нечистоћа
и смрад; па онда, окром оног, што од места и стана
зависи, има још и других повода, што онима људма,
који су већ по својој нарави више него други на ову
болест склоњени, или онима, који су већ и отров онај
заграбили, часом и са најмањом погрешком болест на-
вуку; а то су по оном, како се строгим испитом свуда
осведочило: назеби, неумереност јела и пића, умор
телесни и душевни немири, од којих се за време ко-
лере сваки чувати има. О склоности на колеру имамо
навести све оне људе, који по својој нарави часком
добију пролив, часком заковрну од наступа и чунања
по трбуху. Даље имамо додати, да у сваком месту
особито кући, де колере има, готово сви људи осете
неку промену на себи, које по свој прилици отуда
долази, што сваки више ил мање отрова уграби.

Што се тиче чувања од отрова самога, то ће сваки
увидити, да је пробитачније и мудрије уклонити се,
отићи ако је можно из оног места, или из оне улице,
или бар из оне куће, де се колера појавила. Исто тако
нека се ко посла нема клони и од оних соба и алина
де је болесник лежао, и од њихова задаја, ако није
отров убијен; нека не седа на онај изод, на који је
седео болесник, или у које је она бела вода бацана,
а не убијана. Са тога није пробитачно у време колере
путовати на паробродима и паровозима, ићи на ва-
шаре, свртати у грчме и гостионице, легати у туђе
постеле, седати на туђе изоде, једном речи, ваља
се чувати од свачега, де би се могло на отров наићи.

Исто се тако ваља клонити од свакога ђубрета и
смрада особито животињског и људскога, које је и друг-
чије, а тада сувише шкодљиво. Све ђубре ваља из
куће изчистити, па што даље из места и од људских
станова изнети и добро заронити. У изоде, ако имају
своју отоку, ваља толико воде ливати, да се сасвим
исперу и исчисте; ако ли немају отоке а оно ваља
за утук смрада, растопљене у води галице (1 $\%$ галице
на 20 $\%$ воде) сипати толико, док се смрад не убије,
које се најбоље дозна, кад се у изодско ђубре замо-
чен комадић црвена лагмус папира (из апот.) поплави.

Из неудесних станова и соба, како је озго наведе-
но ваља бар за онај мах, коме год је можно да се
изсели. Ко је донде становао у земуници, лагуму, по-
друму, или у соби при земљи, особито ако је мала,

влажна, мрачна, ако је близу изода, ђубрета или ма којег смрада, гада и блата, а има згоднију собу, нека бар за време овога помора у ту згоднију собу пређе и у њој буде. Веће дружине, које су научиле у једној соби седити, а друге им собе празне стоје, нека се бар тада што више могу разреде, да их што мање у свакој соби буде. Обитаће особито спаваће собе нека тада сваки што чистије држи; никојега ни најмањег смрада у њима не трпи; нека их што више ветри, подразумјевајући, да је ваздух чист, што га у собу напушта, а не са изода, блата бара и ђубара. У време колере није ништа горе, него затворен ваздух. Само је то узрок, што колера најстрашније бесни по тамницама, казаматима, касарнама, и препуњеним становима, особито у становима при ил под земљом. Боље је ако би било ладно, собе грејати на отвари и ветрити, него трпити онај заштитен ваздух. Ветрење соба тим је нуждније, што су собе мање и што већа дружина у њима седи, особито за оне људе, који се не баве по пољу, него морају због својега посла непрестано у соби да буду. Неки мисле са кадом соба одржати ваздух чист, то је лаж и варање.

Исто је тако важно, да се тада сваки, коме год бити може, што више бави на слободном ваздуху, у пољу. Осведочено је, да и они, што су отрова толико у себе навукли, тек болест да букне, од отрова се опросте, чим дуже на чистом слободном ваздуху проведу; а најздравијим људма у нечистом ваздуху мрва отрова болест наведе.

(Продување се.)

ЗА ПРИВРЕДУ.

Како треба рогату марву са исеченим сеном или сламом ранити?

Овај начин ранења рогате марве слабо су наши економи до данас употребљавали, с тога ћу ја коју о њему да проговорим.

Најпре треба узети осушеног и за марву са свим већ приправљеног сена толико, колико буде потребно; за тим ово на ситно, од прилике на један палац кратко а још и краће, са сечком исећи, па га с репом, кромпирима и т. д. помешати; потом треба узети соли и у врућој води растопити, са истом сланом водом исечено сено по добро навасити и у оваковом стању 12, а још боље 24 сахата оставити га, да се добро намочи. Колико се пак соли у води растопити мора, не може се тачно одредити, већ треба гледати, колко има сена, па се по томе равнати; ако је више сена, то и више соли у више воде треба растопити, но најбоље је онолико соли у води растопити, колико се суве обично марвинчету наједанпут даје, следователно, ако се сена толико приправља, да се шњиме три, четир пута марвинче наранити може, то треба и соли три, четир пута више узети и у три—четир пута

више воде растопити. Да се инди са овако приправљеним сеном во или крава у добром и здравом стању држати може, то треба за оно марвинче, које веће бити неће, и које је средњег узраста, сваки дан до 18 фуната исте ране одредити, а за марвинче већег узраста до 20 фуната. Кромпири, репа и т. д. неморају баш помешани бити, но ако се помешају, то је рана много пробитачнија. На исти начин треба и са сламом поступати, само што је шњоме нужно и сена помешати.

Овде смо говорили, како се има само једно марвинче ранити, но сад треба да видимо, како треба двоје, троје или више њи ранити. У оваковом случају, сено и сламу на исти гореозначени начин, само што много више, треба приправити, затим у веће посуђе метути; ово добро поклопити и шчим год јако притиснути. Ако зимно време настаје, то треба исто посуђе са сеном или сламом у топло какво место, или у шталу унети и за време целе зиме тамо их придржавати. А да би се марва на овако ситно исечену рану лакше навикнути могла, то је нужно из почетка сено само на двоје на троје исећи и тако сваки дан све на краће и краће секући га за једно 14 дана моћи ће се, као што горе рекосмо, сасвим на кратко сећи и марви већ за то време навикнутој давати. Сад је питање: каква је корист са оваким начином ранења рогате марве? Корист је та, да се много више сена или сламе преко године уштеди, јер што би иначе четир марвинчета за годину дана појело с тим се на овај начин ранећи, шесторо њих лако и лако и то још у много бољем стању, за исто време обдржавати могу, а притом се пређе марвинче и угоји, а крава више и много бољег млека даје. Зато је желети, да би сви наши ратари, који волове ил краве држе, овај гореозначени начин ранења рогате марве у своје господарство увели.

У Старом Вуковару на усекованије 1871.

Милан П. Јовановић.

ЗА ПРОМЕТ И ТРГОВИНУ.

Трговачке школе.

Ако икоме трговцу треба науке. Треба је и ономе, који не ради ништа друго, него као каква пиљарица купи јефтине, да скуље прода, па ако је добио на форинти 20 новчића хасне, он је задовољан, а камо ли ономе који сам еспап прави, који има своју фабрику, који има посла са трговцима са свију страна света, и т. д. Ту није доста само знати риф пет шест пута пружити и сваки пут, вешто да муштерија не опази по који цол закинути, ту треба осим другог и политичар бити, треба знати израчунати по приликама хоће ли бити рата или неће, па по томе своју трговину удесити, треба знати како иде читава светска трговина, треба назити, како је које године у

овоме или ономе крају родило. Све то треба на ра-
 бош узети па из свега извући оно: како се треба у
 ово или оно доба владати. Много, здраво много треба
 да зна трговац, али то се не научи у дућану, де мора
 на затворени врати муштерија по читав сат да луна
 па кад јој отвориш, па видиш да хоће за крајцару
 бибера, а тебе мрзи ићи за тезгу, па јој кажеш: нема,
 па то се богме ни онде не научи, де од јутра до
 мрака, мораш чечати на врати, па печати муштерије,
 ту је доста ако знаш лепо тепати: изволте лепа ше-
 ћерна медена секице, изволте код нас, изволте нај-
 лепше шалај лале, чијина носа, дикина брка и т. д.
 то се може научити само у школи седећи за скамији
 толико, колико стојиш за тезгом, то се може научити
 само у великој трговачкој школи. Али, ту лежи. Ве-
 лике трговачке школе су у великим варошима, велике
 вароши велика скупоћа. Па онда пиљимо децу бар
 у мање трговачке школе! Али и тих нема у мањим
 трговачким местима, и те су тако исто по великим
 варошима, па и ту треба најмање шест стотина сре-
 бра на годину, а од куд толико сирмаку трговцу, на
 још кад има два сина за школу. Истина је, врло је
 тешко дати дете на трговачке школе, скупоћа је, да
 је ни у једноме институту (заведењу) нема, па да
 шта да радимо? Један пријатељ наш, који има децу
 за школу, а није му до разметања, приказао нам је
 ово дана један начин како он држи, да би се могли
 по мањим варошима трговачки синови учити трговач-
 ким наукама. Он држи то овако: требало би да се
 сложе двајест тријест кућа које имају децу за школу.
 Свака да даде на годину 100 ф. то би изнело на го-
 дину 2 до 3 хиљаде, за те би се новце могла добити
 два три ваљана учитеља, па би се деца код своје куће
 спремала и после при крају године ишла и на јавним
 школама испите полагаала.

Предлог овај препоручује наш пријатељ тиме, што
 би тако школовање дечије много јефтиније стало, што
 би деца родитељима навек пред очима била, па се
 неби имали плашити да их неће болештине снаћи, а
 неће бити кога, да их чува.

Добро би дакле било да се и други о томе проми-
 сле, па да се посла прихвате. Кад у једном месту
 две три куће живутске држе учитеља својој деци и
 добро га плаћају, за што да неби могли тријест кућа
 држати два професора?!

У Новом Саду, 10. септ. 1871.

Довози на овдашњој пијаци јесу од последњег мог известија
 врло јаки, а све што се доведе брзо се и радо по доброј цени
 куцује. Такође са горњи пијаца долазе о промету пријатне ве-
 сти. Жито чисто 82, 83, ц. бечка цента ф. 6 до ф. 6-50. Зоб ф. 3
 до ф. 3-10. Јечам ф. 2-80 до ф. 3 бечка цента. Кукуруз бечка ц.
 ф. 3-60 до ф. 3-80.

КУРС ОД 9. СЕПТЕМБРА 1871.

Сребро.	120.—
Дукати	5.78

Кад и де су вашари и пијаци?

У Србији, по срп. кал.

Алексинач. 14. октобра.
 Брус. 14. октобра.
 Ваљево, 29. септембра.
 Градиште, 29. септембра.
 Делград, 6. октобра.
 Јагодина. 10. октобра.
 Рашка 14. октобра.
 Свилајинац 1. октобра.
 Ужице 14. октобра.

У Војводини, по рим. кал.

Ада 15. октобра.
 Бела Црква 6. октобра.
 Бечеј бачки 17. октобра.
 Арад 18. октобра.
 Бач 28. октобра.
 Бечеј банатски 3. октобра.
 Бешеново (старо) 3. октобра.
 Билет 10. октобра.
 Бузјаш 1. октобра.
 Вршац 28. октобра.

Врањево 30. октобра.
 Зичидорф 15. октобра.
 Илок 23. октобра.
 Кула 15. октобра.
 Каменица 18. октобра.
 Нови Сад 30. октобра.
 Паланка 6. октобра.
 Реметица 1. октобра.
 Станишић 4. октобра.
 Суботица 29. октобра.
 Ст. Миклуш 25. октобра.
 Тител 26. октобра.
 Топола 4. октобра.
 Чанад 16. октобра.
 Шипатовац 15. октобра.
 Јанковац 29. октобра.

У Тројној краљевини.

Иванчић град 4. октобра.
 Копривница 12. октобра.
 Крижевац 18. октобра.
 Сарваш 18. октобра.

ПОДЛИСТАК.

ЛУТРИЈАШ.

I.

Ономад негде прођем кроз град В. На путу који
 води у болницу градску сретнем четир војника, де
 у мртвачком сандуку носе човека. За сандуком ишла је
 једна жена, сва исплакана. За руку је водила двоје не-
 јаке деце, двоје идоше сами за њом а поред сандука
 са обе стране по један војник са нушкеом на рамену,
 Одело и на жени и на деци казиваше ти, да су сви
 пука сиротиња. Чудо ми беше да мртваца без попа
 и крста носе у гробље те пођем и ја за сандуком и
 запитам војника једног, за што то чине? Овај ми не
 одговори ништа. Ја га запитах немачки. Ни на то
 питање недобих одговора. Најпосле скупим све своје
 знање, те натучем мало и мађарски, али војник само
 иде напред и гледи преда се.

Запитам жену али она само уздану и ману руком.

Сад ме је тек мучило да дознам шта је, та, ваљда
 нисмо у Турској да сарањују човека без звона и попа.

Прођем на другу страну па почнем запитивати
 другог војника. Овај није ћутао, али ми је одговорио
 онолико колико и онај што је ћутао. *Гледај свога*
поела одговори ми онако што по веде чисто рацки
 војник с друге стране, и ја неимадох куда, него вра-
 тити се натраг и ићи својим путем, али ме је једнако
 копало да дознам које то, што га сарањују као псето
 каево?

II.

Три дана после тога будем у варошици К.

Свршио сам свој посао, па одем у кафану, де сам
 сврсно, кад сам у К. дошао.

Било је нешто преко једанајет часова. У кафани
 не беше тако рећи ни кога, само су за столом, де су
 новине седела два грађанина и читала новине.

Ја сам искао чашу пива.

Келнер ми га ћутећи донесе.

Ја сам пио пиво и ћутао а грађани су опет читали новине и ћутали.

Кафеџија прошао је једаред кроз кафану и познало се по њему, да му није мило, што је тако мирно у кафани.

Чудни су ти бирташи. Полиција ¹⁾ и они то су две сасвим противне нарави. Полиција би хтела да нико никуд нејде, да нико не пева, не виче не псује, једном речи да сав свет навек спава. А бирташи мрзе на сан ко на колеру, само нек се виче, а по највише нек на њих вичу: *Хеј бирташ батерију* ²⁾ *вина, сто кава и т. д.*

Ћутало се тако до близу дванајст.

Наједаред остави један од грађана новине, што је држао у руку, диже наочаре са носа на чело, па ће испод њих погледати на свога суседа и рећи:

— О сирома Макса Лутријаш, умро је у болници у граду. Јуче су га саранили. Шта ће сад сирота жена са оно четворо пилића. С њиме зло а без њега и горе.

— Боље бар ју је отковао. Неби се тај поправио никада. И у тавници врзла му се лутрија по глави, прихвати други.

Мени се учини, да је ту о реч о ономе мртвацу, што сам га ја пре три дана у граду срео, али ови кажу, да је јуче сарањен. Не ће то бити онај исти, али опет дај да запитам, ваљда нећу проћи као са солдатима.

— Господо опросте, што се углећем у ваш разговор, али мени се чини да ћу овде моћи дознати, зашто су пре три дана саранили робијаша без звона и попа, јер по свој прилици тај робијаш биће ваш, што не рекосте, Макса Лутријаш. Робијаша је пратила жена са четворо деце.

— Јесте, то је тај исти, само што он пре три дана није сарањен него јуче, а пре три дана однели су га из тавнице у болницу и вама се ваљда учинило да га сарањују за то, што га у сандуку носе. У Граду навек болеснике тешке у сандуку пренашају.

— Но сад сад сам са сараном на чисто, али сад би опет рад знати, за што тог Максу зовете лутријаш и зашто је доспео у тавницу? Ви нешто напомену-сте о лутрији и његовој глави, и ја хоћу кадикад да метнем на коју нумеру.

— За што; знам зашто, али до дванајст сахата немогу Вам испричати, а ја имам обичај дванајст на торњу а чорба на астаду.

Ја се обратим на другог грађанина па замолим њега, да ми прича, ако зна.

— Знам, одговори и овај други, али ја сам данас код овога брата позват на ручак.

Ово беше само шала, али мени толико је озбиљно рекла да и овај други пунет дванајст сати ручава.

Шта сад да радим?

Код гостољубиви људи знало би се шта да се ради. Могло би се у дванајст часова бити и код своје чорбе и опет радозналом странцу испричати приповетку о Макс лутријашу али у К. можеш бити по десет година на стану, код таквих грађана као што су та двојица, па да им невидиш ни собу у којој живе а камо ли да им за њихов астал седнем.

— Па обећајте ми бар после по дне.

— Добро ако дођем.

— Немојте ако, него ја вас молим учините ми ту љубав, нећете се кајати.

— Но — добар апетит.

— Добар апетит.

(Продужиће се.)

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Шта је даље са устанком у Арбанашкој о томе од туда пишу једним немачким новинама у Бечу ово:

„Сва је прилика да је устанак захватио чврста корена у целој Албанији, бар је истина да Шкипетари и Миридити сада ништа не раде без заједничког договора. Што се до сад веома мало слушало о бојевима, узрок лежи у томе што се сада Арнаути опамећени страховитим поразом на Браку нерадо спуштају у долине ако нису добро наоружани и ако не имају већег вођу. У горама се дакле сад чете уређују; и то је узрок што се сада проћутало о устанку. Но судећи по мерама које је вођа им предузео, види се да потпуно схвата положај уста-ша. Низами су посели све пролазе који воде у шарски и дрицански санџак и тамо јаку силу усредотачили. Све су важније тачке на југу и на истоку јако поседнуте, и изгледа да су Елизабаб (стари Светоград) изабрали за темељ одакле ће оперирати. Арнаути су тврдо одлучни да поврате своја стара права. „Оружја пре неполажемо док се скендербеговој земљи не поврате њена права“ — вели одлука опште скупштине у Малесији. Душа ваља. Арнаутин ти је јунак, и можеш поверовати да ће уздржати у боју до последње капи крви.“

Даље се чује да се у арбанашким планинама већ отпочео бојак и да војени министар турски сам главом хоће, да иде у Скадар, да он води војску на Арбанашку. Он је утишао критску буну и Султан се од њега многоме нада.

На неколико дана доцније опет јавља се да се по Арбанашкој свуда у низама унишују и по томе изгледа да од буње нема ништа. Видићемо за који дан на чему смо.

У Црној гори слава је велика. На малу госпођицу крштен је кнежев син. Силац се свет слегао на Цетиње. Држи се да ће бити и важна договора тамо.

Хрватски је сабор одгођен до $\frac{3}{15}$ јануара и то по трећи пут Бан и велики жупани хрватски били су у Пешти на договору код Андраша, ту им је вели се Андраши прочитао лекцију што су се народњаци по Хрватској отели.

Чеси ће по свој прилици погодити се са Бечом. Хохенварт им је поднео предлог за закон, који изједначаје у свему Чехе са Немцима.

Хрватске новине „Обзор“ казују Србима да због учитеља на Загребачкој учитељској скупштини не треба да се срде на Хрвате Хрвати остају браћа Србима а свуда има занешешака.

Комесар царски изгрдио је општину у Сисачку, што је на његово питање шта је жеља општинска, казала, да жели, да се позову граничари на сабор у Загреб. Општинари Сисачки захвалили су за то на служби али нису ни комесару остали дужни него су му рекли штапак ти под нос, живио цар, за тебе нам ни девета брига.

¹⁾ Реч грчка, власт која пази на ред.

²⁾ Бадерија ли су по 6 до 12 топова заједно.

Бугарски тајни одбор кад је чуо шта се у Арбанашкој зби-
ва позвао је сав народ на оружје.

Немци де их је више на сабору неће да држе сабора, а де
их је мање ту изилазе са сабора. Али се на то неће освртати.
Расписаће се нови избори и ту могу Немци горе проћи. Немци
нису ради да испусти уздице из руку.

За председника окружних судова, постављени су за Бачку.
За Бају Милутиновић, Ковачи за Нови Сад, Сечени за Сомбор
за Банат. За Вршац Паст, за Велики Бечкерек Варади. Дакле на
толику Србадију само један Србин

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Обрт с писмима у Инглеској.) У Инглеској је прошле го-
дине отпављено преко поште писмама 1.000.000.000, т. ј. хиљаду
милијуна. Да се та писма повежу требало је 10 милијуна ри-
фова канапа, а 17.000 фуната црвеног воска да се запечате ца-
кови у којима се писма отпављају. Даље је потрошено 3200
ока штампарског мастила да се удари жиг на писма. Више од
200.000 завоја разаслато је по разним крајевима Инглеске. Као
што то обично бива, тако се и лане нашло у поштанским сан-
дучићима 12.000 писмама на којима није назначено коме и камо иду.

(Турске поште.) Турска је влада по телеграфу јавила свима
страним дворovima, иштући да се укину све стране поште у
Турској. Уједно је и то јавила, да је већ све наредила како ће
се поштански аманети сигурно и редовно одпављати, па с тога
нису нужне поште страних држава, тим још мање што изгледа
као да се тим поштама сужава независна власт Турака у својој
рођеној (?) држави.

(Пророчанство.) Није доста јадном француском народу невоље
што га снађе у последњем рату с Прусима, него га још силне
продане душе поштанских господара здрава читава череже пому-
ћујући му здраву свест, а све за то не би ли им се господари
доконали власти, па да и они после могу народу ценати кајнише
с леђа. У том су се подлом послу тако обезумили, да се чак и
сујевером народа служе, само да добију народ за себе. Таки је
један подлац неки др. Ларнеј у Паризу, ево ово урадио. Прост
народ верује, да људи могу прорицати шта ће у напред бити
кад се омагнетичу, исто онако као што веле да и месечари могу
у напред касти шта ће се збити. Та дакле варалица, др. Ларнеј,
омагнетиче тако два човека, па их стане испитивати шта ће
бити с Француском. Они му, вели, ово одговоре: „Није то по-
следња несрећа што је Француску скоро снашла, дочекаће она
још црње дане. Тјер (сада глава у Француској) — он ће за шест
месеци на једаред умрети од некакве боље у срцу. Париз ће се
побунити, сви ће се комуници као један човек подићи, и још ће
им Пруси и Инглези помагати. Људи ће се клати као зверови,
а Париз ће сагорети. То ће све починити раденици које ће без-
душни подлаци на то навести, а после ће се иселити у Аме-
рику да траже тамо посла. У Америци ће наћи 100.000 Немаца
које ће каменисати и из вароша изгонити. Они ће и сва им
својта помрети од глади по што прогумаре шуме у новом свету
(т. ј. Америци). За тим ће се провинције (француске покрајине)
побунити — и онда ће се у име светих друштвених установа
царство прогласити.“ За то та препредена варалица, др. Ларнеј,
препоручује да се гр. Шамбор крунише за француског краља
пре него што наступи та несрећа. — Благо царевима и краље-
вима и другим силницима кад су на тако што спали.

(И лепота се — веша.) Не давно је осуђена на смрт госпођа
Лаура Фер, жена ретке лепоте у Калифорнији, јер је једнога
судца уморила. У затвору се сваки час преоблачила, тако да је
сваког 3. до 4. сахата имала друго одело на себи. Осим тога ста-
јала је увек пред огледалом, па дивећи се сама себи рече: „Што
се више гледам, тим се све више уверавам да ме неће обесити

Оваково лице, овакав стас не могу никада за вешала створена
бити.“ Али се превари јер у Калифорнији ни лепота не
помаже.

(Колико људи живи на свету.) На свету живе до 1350 мили-
јона људи, различна језика, и исповедају 1100 верозакона. Човек
у средњу живи 33½ године; четвртина људи поумире пре 7.
године, половина пре 47. године. Од 100 људи доживи их једно
на друго њих 6 до 60 и више година, од 600 људи доживи један
80, од 1000 људи један 90 година. Сваке године умре 40 мили-
јона, дакле на дан 110.000 људи, на место ових 40 мил. умрлих
народи их се на годину 51 и по мил. Ако завладају ратови,
кужне болести или друге какве незгоде, онда поумире да како
више људи. На годину се ожени до 11.250.000 људи.

КЊИЖЕВАН ОГЛАС.

СРПСКИ ОМЛАДИНСКИ КАЛЕНДАР за преступчу годину 1872.

може се добити: у Новоме Саду код годишњег омладинског од-
бора, код српске народне задружне штампарије и код Стеве Ра-
ковића трговца; у Септи код Душана Стојшића учитеља; у Пе-
тровом Селу код Уроша Михајловића; у Тителу код Јована По-
повића; у Карлову код Јована Павловића економа; у Кикинди
код Леополда Јокла књижара; у Меленици код Ранка Гранића
правника; у Бечкереку код Бранка Јовановића; у Чавову код
Николе Ј. Иванђанина тајника читаонице; у Вршицу код Уроша
Гавриловића председника невр. друштва; у Панчеву код Каменка
Јовановића; у Вуковару код Милана Суботића учитеља; у Ру-
ми код Јоце Богдановића трговца; у Пазови код Симе Пенадовића;
у Ердесвику код Аксентија Јанковића; у Каменци код Јоце Бе-
лановића бележника; у Јаску код Миливоја Мијатовића; у Кар-
ловицу (горњем) код Луке Петровића; у Старој Градици код
Косте Угринића; у Петрињи код Глише Матијевића; у Трсту
код Лазара Цветковића и Велимира Лумбардића; у Задру код
Илије Јанковића; у Шибенику код Љубе Ковачевића и код је-
реја Михаила Драголовића учитеља; у Сљењу код Косте Вучко-
вића; у Неретви-Олузи код Николе Јакшића; у Петини код
Крета Кулишића; у Котору код Петра Рамадановића; у Херцег
Новоме код Јове Накићеновића; у Сегедину код Исидора Зуба-
новића свештеника; у Калафату код Јосифа Томића; у Београду
и за целу кнежевину Србију у главној књижари Л. Лазаревића
и у књижари В. Валожкића; у Башаду код Мите Нинковића; у
Старој Капижи код Мите Поповића; у Старару (код Сомбора)
код Лазе Станковића поштара; у Сомбору код Даше Грујића трг.
у Будим-Пешти код Ивана В. Поповића; у Сараови код Ми-
лана Павловића учитеља; у Моле код Томе Коњовића; у Ми-
тровици код Паје Панаговића; у Српском Бечеју код Богдана
Малешевића.

Пошто се поред свега тог, што је овај календар у 7500 при-
мерака штампан, велики део примерака већ досад растурио, а
још много од главнијих места као: Суботица, Теминшвар, Земун,
Нови Бечеј, Осек омладинске календаре нису још прибавили, то
позивамо чланове омладине из речених и других места, да их
што пре потраже и набаве, док се за неко време нису сасвим
распачали. Омладински би одбор послао и у поменута места ка-
лендаре, али пошто се није нико јавно, одбор није знао, ко би
се овог родољубивог терета примио, да их растурује и продаје.

Цена је омладинском календару 50 нов. а. вр. или 5 гр. ч.

Годишњи омладински одбор.

ВЛАСТНИК И ИЗДАВАЛАЦ: „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК ПАНТА ПОПОВИЋ.

Српска народна задружна штампарија у Новоме Саду 1871.

114/16

WWW.UNILIB.RS

Број 22.

У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 19. СЕПТЕМБРА 1871.

Година I.

ГЛАС НАРОДА.

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

„Глас народа“ излази сваке недеље на табаку. — Цена му је на годину 3 ф., на пола године 1 ф. 50 новч., на четир месеца 1 ф. аустр. вред.

Дописи се шиљу уредиштву а претплата и огласи администрацији „Гласа народа“ у Нови Сад. — Огласи наплаћују се: од редка оваких слова 6 нов. и 30 н. за жиг сваки пут.

ЕПАРХИЈСКЕ¹⁾ СКУПШТИНЕ.

По свој прилици општине и сви они, којих се тиче, добили су већ позив на епархијске скупштине, које ће се држати у архидијезези 7. у бачкој дијецези²⁾ 11. у будимској 18. окт. ове године. Када ће се пак у пакрачкој и темишварској дијецези држати, то нам још за сада није познато, али свакојако и ту не ће бити далеко и ако незнамо кад ћемо бити куда позвани добро је знати шта нам ваља радити кад нас позову; за то, што будемо овде говорили за скупштине, за које знамо да су сазване, то ће важити и за оне за које незнамо.

Епархијске скупштине то је нешто ново код нас. Да би могли знати они, који су у провинцијалу, како ће изгледати те епархијске скупштине, казаћемо им толико, да су епархијске скупштине за школу и цркву то исто што су жупанијске скупштине за друге ствари. Мало нам је теже наћи слику и прилику епархијским скупштинама у граници. У неку руку региментске скупштине, кад неби биле зауздане ибершвунгом³⁾ сабљашким могле би се споредити епархијској скупштини. Али да нам буде још јасније, рећемо: што је општина црквена у малом, то је епархијска скупштина у великом.

Како ће се бирати они који имају доћи на скупштину о томе има наредба саборска, и ту наредбу добиле су све општине у руке.

Колико ће људи из кога краја на скупштину доћи, то има у тој уредби, али нама није до тога стало колико ће њих доћи, него какви ће доћи.

Епархијска скупштина имаће врло важне послове да свршује, и то треба да имају на уму они, који бирају људе за скупштину.

Епархијска скупштина имаће да нареди ко ће бити судија свештеницима. Није ли до сада викано: попу нема суда, његова амантија више вреди него на граду најјачи шанчеви, и треба ли то да буде и од сада? а од људи, који ће доћи на епархијску скупштину зависиће, хоћемо ли коракнути напред или остати, де емо ту смо.

Да се не би могло оно говорити: врана врани очи не копа, у суду свештеничком седеће од сада и људи, који нису свештеници, а да не би ови за старе грехе свештеничке нова суда правили или за нове грехе пизму терали, ту су свештеници, који ће рећи: будимо правични, та и попови су људи.

До сада је била конзисторија¹⁾ све и сва, она се пачала и у зидарске и у школске и у сваке друге послове, што се тичу општина. Сами свештеници били су дакле виша власт над новцем општина, у којима има тек један или два свештеника. Сад ће на њихово место доћи други људи. Од тих људи зависиће, хоће ли се и од сада правити сметње кад се хоће на школу која крајцара више да потроши, и благосиљати само кад се хоће, да дижу висока кубета, златне јабуке, гвоздене порте и т. д. па зато, немојмо се шалити са епархијским скупштинама, бирајмо на скупштину људе, коју знају де лежи најгрђа рана народна, коју је досадања управа само покривала, ако није мислила лечити је.

Школа, која је била до сада пасторче црквину. Њена виша власт неће више носити амантију. Она ће за себе имати свој суд и своју

¹⁾ Реч латинска друштво, место, де њих више зајадно седе, па ту људе или друго шта наређују.

¹⁾ Епархија, то је реч грчка долази од епи и архе, што значи управљати, владати над чим. У старо грчко доба били су епарси то, што су данас жупани или по крајини генералкоманданти, били су управљачи над једним пределом. То се име после пренело на владике и епархија имала би по томе звати се предео над киме је владика, скупштина из тог предела, де има владика или по овоме епарх, зове се епархијска скупштина.

²⁾ Дијецеза, реч грчка на латински кадуп дотерана значи то исто што и епархија, раауме се под њом све куће у једном пределу де је владика или другчије управо онај крај, над којим је владика.

³⁾ Ибершвунг, реч немачка, тако се зове кајиш, или струна, која се преко рамена пребаци па на којој виси сабља.

управу. Та управа зваће се епархијски школски одбор.

Како без ваљане школе нема добра на-роду тако исто неће бити ни ваљане школе ако не буде и добра епархијска одбора школска.

Па и зато, и не и за то, него баш због тога не дремајмо, него будимо на опрезу, не жалимо ни труда ни времена него дођимо на епархијску скупштину.

СРПСКИ СВАТОВИ.

(Наставак.)

Да наставимо, де смо стали. Пређимо преко тога, што се о прстену или јабуци чини, па ћемо доћи на праву свадбу. У очи свадбе иските сестре или снаје коња једнога. Покрију га свега свилом и кадивом. Покрију га шарени ћилимови, а на ове повешају мараме и пешкире. Не види се ни главе ни ногу. Нек се знаде чији се момак жени. Брат или други рођак Ђувегин узјаше на њега. И он је искићен, што се боље могло. У једну руку даду му узду, у другу чутуру. Слика је лепа, особито ако је јахач стасит а коњ поносит. Мало је и старих, ко не ће истрчати на сокак па рећи: да лепа коњаника, али за тим можда и узданути, што га је обишао, а домаћин постарао се, да их што мање уздану, те је коњаник заредио од куће до куће. Пола је села сазвано рано. Коњаник је реко, да су сви на окупу, кад се зора с даном а девојка с мајком дели, и милина ти је погледати, пуна авлија кола, кола пуна девојака и момака, а поред сваки кола по два коњаника, све се накитило и разновеселило: *сви часи добри ови најбољи.*

Али куму се прохтело, да код кола још једну попије, па још једну и још једну. На кума угледају се и други и од лепа весеља, већ се прелази у пијанку, те девојке, које не пију морају да опомињу кума: *наше је куме време, да путујемо.* Али кум још никако, да се креће, те већ и свекрве морају да их журе: *заран, куме, заран стари свате.*

У песми тој у тим лепим питомим речма казују свекрве бекрији куму ово: Та жури се ждери једна, полази наћеш и тамо, шта ћеш локати, а кад додаду: *зарано нам снаху доведите,* ту му веле: *немој, да заседнеш код пријатеља па да се не крећеш док те не истрају, док им и последњу кап не извучеш, него пођи за времена, да те ноћ не ухвати.*

Али кума никако дићи иза астала. И момкове и девојачке енђебуле већ су промукле певајући: *пате је куте време, да путујемо.* Бећ се и код куће: „забринула момкова мајка, што

јој сина са сватови нема, па излази сваки час на поље и слуша чује ли се сватовски глас, али кум још једнако напија, а сватови му вичу: амин, пије кум вина и одобравају шта ради.

Вечерњача је далеко одекочила, кад се чу песма: сватови еелу језде, село весело.

Село је весело, али сватовима није богме свима до весеља. У мраку изврнула су се кола једна у јендек, па најлепшој девојци скрхала руку. Друга се двоја утркивала, па натрчала на трећа, те јединца у мајке рудом убила.

Читав покор, несма и плач, подвик и запевка све се то измењало. *Благо нама ево нашег кума,* пева младожењина мати, а друга га проклиње: Бог га убио, тога твога кума.

Те прве ноћи стишају се сватови којекако. Уморени од пута вечерају само, па онајвише разиђу се сваки својој кући на ноћиште; али за то ће тек сутра као што ваља: терати кера, *сутра је права кумовска част.*

Сутра на вече је *велико весеље.* Свирац, што гаднију реч изабере, кад чији краваљ приказују, тим се већма сватовима допада. Ништа то не смета, што ту има деце од 8 до 12 година. Па после краваља тек постају гадне бљувотине, ту се игра „корњаче,“ ту се на лебрњем пенџеру прави „сувача“ ту се прави „мртвац,“ и т. д. то пред лудом децом. Ако се већ не може на дану, кад се иде по девојку, бити без енђебула; али у вече у сватове никад не би девојке ни децу пуштао. Па не би ни то допуштао, да момци и девојке на коли једно другом у крилу седе. Људи нису жито или зоб, да се као снопље једно на друго натоваре, него ако нема доста места, да једно поред другог седну, нека се и не пењу на кола.

После по ноћи, кад је полак памети попијено, већ је сва соба измоллована са пламеном од свеће и ту су намолловане прилике, да мора доћи попа, кад се закрече, да водицу освети.

(Свршиће се.)

ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Срби под владоцима од лозе Немањине.

Краљ Владислав.

1234—1240.

Кад србска властела одустану од Радослава, поста србски краљ његов брат *Владислав*, други син св. првовенчаног краља, па и њега краљевском круном венча св. Сава. Владислав се одма у почетку своје владе старао, да се измири с Дубровником, с којим је био у завади, с тога, што су Дубровчани примили к себи

брата му Радослава. Дубровчани радо пристану на мир, сазнавши, да се Радослав покалуђерио, и обећају, да ће бити Владиславу пријатељи, и да неће помагати неког поморског кнеза *Владимира*, који је са Владиславом био у размирици. Тада уједно обећају Дубровчани Владиславу, да ће га у невољи радо к себи примити и склонити од његових непријатеља.

Краљ се Владислав озбиљно почне старати, да му народ буде напредан, и да се у земљи утврди законити ред. Он са стране доведе веште људе, који су умели копати руде, и тиме отвори нове богате изворе за државне приходе; па тако стече знатно име међу српским владоцима.

Краљ је Владислав имао посла с Грцима и Арнауцима, с којима је граничила српска држава. Кад се једном побунеше Аунати, Владислав скупи војску, и умири све, који се побунеше. У том устане на њега драчки војвода *Јован Ангел* (Шатров), рођак грчком цару, и уђе с војском у српске земље. Владислав му са својим Србима изиђе на сусрет, сукоби се с њиме под *Скадром*, и са свим му побије војску, па и њега самог, с многим грчком господом, зароби и са собом одведе. Кад за то дозна грчки цар, пошље своје посланике Владиславу, молећи га, да му пусти рођака из робства. Владислав учини што је грчки цар молио, те се тако утврди мир међу Србима и Грцима, и умире се суседне побуњене земље.

Краљ је Владислав владао сам у своје име само неколико година. Он није имао мушке деце, па је јамачно за то још зарана поделио владу са својим млађим братом *Урошем*, који се и назвао, српски краљ, али се и Владислав звао тим именом. Он је сазидао манастир *Милешев*, куда је из Бугарске пренео тело св. Саве (1238).

ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ.

О широком свету.

Кнез. Добро вече, учитељу. Има већ ево торба година, како се видели нисмо. Баш сам те се зажелио. Али знаш брате, био сам ти свечар, па не могах доћи. Немојеш се курталисати гостију. Четир дана, један за другим, пуна соба људи и жена, момака и девојака и шта ти ја знам све, ко је био. За цело је било више незвани него звани. Али шта ћеш до беса, кад вера тако доноси са собом.

Учитељ: Каква вера, кнеже? Не каже наша вера, да ти о свечарству потрошиш десет акова вина, што чини 60 ф., да закољеш вола од 100 ф., да утучеш шесторо јагањаца и петоро прасаца. Једном речи, вера не изискује, да ти о свечарству потрошиш 200 ф. сребра. То је само обичај остао из старијих времена. Обичај тај беше некад нуждан, али сад се изопачио. Ја ћу теби изтумачити, шта то свечарство значи, јер сам уверен, да ти то незнаш, а кнеже?

Кнез. Вере ми, ја само то знам, да је и мој дед тако радио. Од њега сам и од мога оца видео, те сад и ја тако радим.

Учитељ. Дакле чуј ме! Некад, кад смо ми Срби идолопоклоници били и Христа још нисмо познавали, није било тога обичаја. Има 1000 година, како смо почели у Христову веру прелазити. Тада су се читава села на један мах дала кретити. И тај дан, кад је који веру примио, славио се као дан новог рођења његовог! То прослављање мало по мало све је више улазило у обичај. Сваки сиромаш, који би сврнуо код свечара, добио је јела и пића. Кад су пак Турци Србима завладали, онда Срби мораше оружани за трпезом седити, јер су Турци нагињали и жене и девојке безчастили. Кад је домаћин дакле хтео прославити своје крсно име у миру, морао је читаву нурију позвати, која ће га у нужди од незваних гостију сачувати и одбранити. А сад кнеже није то више нужно, јер што год ми више трошимо и више се веселимо, то је нашим заклетим непријатељима, више по вољи, јер они веле: „певајте ви само и потрошите то мало сиротиње, а ми ћемо вам помоћи на крају, те ћемо вам скинути оно парче издрта којуха, који вам леђа покрива, те онда идите, куд вам је драго.“ Јест мој кнеже, тако је то. Него поучи ти тај народ и покажи и својим примером, како ваља штедити и излишан трошак избегавати.

Кнез. Баш добро те си ми то казао. Него хајд Бога ти, причај даље о тој мерици, каколи се зове. Знаш пре си ми обећао.

Учитељ. Та није мерица, човече, него Америка. — Дакле да ти приповедим. Био неки учен човек из вароши Генуе у Италији. Он је много путовао по свету, те му једном дуне у памет, да мора тамо, куд сунце залази, бити још какве земље. Те тако једва наговори неког шпанског краља Фердинанда, и овај му уступи неколико лађица. Наш се Риста, тако беше име Колумбово, крене из Европе пут запада и пусти се у велико и широко море. Путовао је, пловио је сиромашно по неизмерном простору воденом дуго и много. Већ му се људи почеше бунити. Ране стаде нестајати. Воде на мору мало, јер морска је вода слана, те се недаје пити. Риста Колумб једва је притишао буру млађима. Једном после дуга путовања опазише неке мале тичице, које на суву живе и које немогу дуго летити. За тим укаже им се грање од дрва са првеним плодом. Из тога се увере, да земља већ не може тако далеко бити и опет поново добију срчаности и духа. Једног јутра рано повиче лађар с катарке: „земља, земља!“ Сви изтрче на поље и кад опазише суво, они падосе један другоме око врата, те се од силне радости изљубише и изплакаше. Кад су дошли близу а они се обуку у своје стајаће руво. Колумб узме заставу у руке и под пуцњавом топова изађе на суво са својим официрима и млађима. Народ, који је ту живео, кад види Колумба са дружином и те ве-

лике лађе његове, кад чу рику топова, разбеже се куд који. Тек мало по мало приближише им се, али пуни страха и ужаса, јер мишљаху, да то нису људи, но Богови. Држаше, да је Колумб највећи Бог, јер он беше најлепше обучен. Од лађа мислише да су казве хавети а за топове опет, да су се громови сишли с неба на земљу. Кад топови по свршетку молитве и благодарности Богу, грунуше, а наши ти дивјаци по-падаше на земљу као снопље и несмедоше се дићи, мислећи да су сви громом поубијани.

А сад кнеже слатки, и ја сам ти скоро убијен. Сан је љуто на ме навалио. Зато ти желим лако спавање, а сутра, ако узможеш доћи, приповедаћемо даље.

ЗА ЧУВАЊЕ И НЕГОВАЊЕ НАР. ЗДРАВЉА.

К о л е р а.

(Наставак.)

Даље се има пазити и на чистоћу тела и одела. Ово је свакад нужно, ал у колери најнужније. Зато нека се сваки тада што чешће пере и купа; особито се препоручују парне купке, у којима се ухваћен отров на зној избацити; уз то нека се сваки што чешће у чисте кошуље преоблачи, и постеље не само чисто преоблачи, него ако може сваки дан на сунце износи.

За време ове редње шкоди сваки назеб, а највећма назеб трбуха и ногу. Спавање и бављење обноћ на пољу, ходање ил путовање и обдан по влажном времену, ил по магли, и само отварање прозора тада, није пробитачно; бар искуство доказује, да их више тада колера ухвати, него другчије. Особито се имају од овога чувати они, који су подложни проливу. Зато нека се тада оделом сваки мало топлије држи него обично, особито трбу и ноге, или нека бар већма пази да не озебе; ма да и оно не ваља ако се ко сувише претопљава, јер силом натерује зној, па ако га одмах не утире, а он пре озебе, него другчије. Још се препоручује, да сваки носи тонал завој на трбуху, било пошири фланел ил подебљу мараму, што сав трбух закрива одоздо па до преко лажичице у вис. Ово се држи данас свуда за предохранујуће средство, и особито се препоручује за сиротињу, која не може топлијега одела да набави. Многи носе мокар из воде извијен облог преко трбуха, који држи још топлије, и још боље сачува од пролива, само ваља преко њега сув завој свуда добро умотати и везати, да се не одлепљује, и да ладан ваздух под њега не подилази. Топле завоје по трбуху и топле чаране ваља особито да носе жене у време својега чишћења, ако ће да прођу здраве и читаве. У речи о предохранујућим средствима наводимо узгред како многи има веру на камфор, мошус, тамјан, бибер, цвет од десника, бели лук и др. што у кесицама о врату, као предохранујуће средство носе; ко има веру нека их носи, само нека

се не ослања на то кад пролив ухвати, него нека одмах бољег лека тражи.

У време колере ваља се већма него обично чувати од сваке погрешке у јелу и пићу, јер желудац и код здравих људи, као да је цело то време нешто шанадан или бар вредљив, које се види по оној ерки и бурлању. Што мање јела али снажна, то боље. Извијање и мешање многих јела већма шкоди у колери него другчије, зато је боље бити таштији, него пресићен. И често јести тада већма шкоди, него другчије; па ко се са тежим послом не умара, нека и вечеру смањи, и нека је стера на мало топле чорбе са једно или два ровита јајета, па доста. Никада нису части убитачније него у време колере, колико с неумерена јела, још више с пића и ноћнога банчења. Отуда они небројни случајеви, да многи осване мртав, што је оно вече или ноћ пре био највеселији и најраскалашнији. Даље је опште познато, да колера радије хвата пијанице, него друге, особито који много ждере вина и ракије.

Што се тиче врсте од ране за време колере оно се истина прописује, да сваки остане при својој уобичајеној храни; али ово само у толико важи, ако није та храна противна, па уз то ако је довољно питава и снажна, и за желудац лага, сварљива; тога ради се за главно правило сматра; да се сваки за време колере што снажније ране држи; јербо се свуда осведочило, да они највише од колере страдају, који се ране или не довољно питавам јелима, или противнима; а противна су сва она, за која ко по себи зна, да му начине пролив; исто тако и сва ладна и масна јела и она што желудац и црева омлитаве. Ево ћемо сва обичнија јела и пића проћи, и код свакога што је нужно приметити, препоручујући ово особито домаћинама, да пазе, и пазећи себе и своје да сачувају.

Топла говеђа чорба препоручује се за време колере толико, да ко другчије не мари за њу и ко је другчије нема, да се постара, да је бар тада има и узимље, јер и питавост и топлота њезина чувају од колере. По варошима гледи се и начини се уредба, да сиротиња ову чорбу добија забадава. У њу се меће пиринач, ил каша, ил само пржен и надробљен леб; и нека је што боље зачињена, било то бибер, ил паприка и др. Исто се тако препоручује и чорба кокошија и од остале живине, најпосле добра је и гола водена чорба, кад се у њу 1 ил 2 ровита јајета размуте. Само чиста и пресна киселица не ваља особито за оне, који већ пате од киселине на желудцу и који другчије ча-сој добију пролив.

Месо говеђе, телеће и јагњеће, месо од дивљачи и од ситније живине мекано кувано, ил печено препоручује се као најглавнија рана за време колере и ваља да се сваки тога највећма држи. Не ваља месо масно, зато се не препоручује свињетина, ни овчвина, ни ћурчије, гушчије ни пачије месо. Ово може само поднети, кад се сва маст скине, па мекано скува

и окисели. Шкодливо је суво и тврдо, још већма старо и укварено месо и старе кобасице; иза овог опажало се, да врло лако дође пролив и колера.

Од рибе допушта се само смуђ и штука, али мора бити скорашња и добро зачињена; друга се риба закрађује, особито дебела шарања и сомља; иза јела рибе опажа се сила више разболевања од колере. На устојану и укварену рибу сав свет виче да од ње изађе колера. Исто се тако виче на раке и на пужеве.

Од зеља не препоручује се ни једно, не само што у њему нема никоје ране ни снаге, него што је и сувише водено и кончаво, па концима отерети желудац, а не нарани, а воденошћу омлитави га и наведе пролив. Кисели купус закрађује се и због тврдине и због јаке киселине; а није сила бољи ни сладки, ни кел, спанаћ ни салата. Сладко корење од различних репа нешто је мало уђе, али је и ту слабо хране, а сувише воде и конаца. Само се допуштају варива: пасуљ, гра, сочиво; јербо је и снажна рана, и противна проливу; само мора што мекше скувано бити, и ваља кожу свући; јер кожа прави ветрове и напоне, њу не може желудац да свлада; зато су од варива најбоље чорбе и палуле.

Теста допуштају се само лага, од доброга здравог неукварена брашна, у танким листовима начињена. Здепана и сувише масна теста закрађују се, јер их не може желудац лако да свари, него га отерете и укваре, па онда је часком ту пролив. Исто се тако закрађује врућ и мек лебац, особито, ако је и гњецав.

(Продужиће се.)

ЗАПРИВРЕДУ.

О скотоводству.

Рекао сам пре, да коњушари, т. ј. чикоши, нису нуждни, и да сваки газда треба свога коња увек на јаслама да држи.

Што сам за коње рекао, нема места за другу стоку. На против код других кућних животиња треба општи чувар. Корист општег чувања са свим је очигледна.

Бела марва изискује толико много ране као коњи. Она себи довољно ужитка може наћи на пашњаку. Није дакле нужно, држати је у време, кад паше има, на јаслама, и пићу јој на ноге доносити.

Свиња више може себи пиће наћи, кад слободно рије, где јој је воља, него да се беспослена по авлији шеће. Јер свињу, чим би се од сисања одбила, ранити, била би највећа лудорија. Тек кад израсте онда ју на гојење затворити ваља.

Узмимо сад, како ми стојимо са чувањем те стоке, и да ли је начин наш пробитачан.

У Србији, Срему, Хрватској и Славонији, чешће и у Бачкој и Банату свака кућа има свог свињара, свог говедара и свог чобана. Је ли то добро?

Ево зашто:

Није.

Показаћемо најпре трошак, где у селу општи чувар има, и трошак, где свака кућа свога чувара држи.

Сеоском општем чувару плаћа свака кућа једно на друго 3 фор. за свињче и једно 4 фор. за белу марву. Дакле 7 фор. У селу, где има 200 кућа, један чувар добије 600 фор. а други 800 фор.

Узмимо сад, да свака кућа своје чуваре држи. Сваком чувару треба на недељу лебац, Дакле 52 недеље чини за оба чувара 104 леба. Осим тога треба једно 3 пара опанака једном а 3 другом. Чини 6 пари опанака. Да узмемо лебац по 40 новч. т. ј. 41 фор. 60 новч. Пар опанака по 1 фор. 50 новч. чини 9 фор.

Одузмимо дане зимње, кад стока није у пољу, 120 дана од целе године, од 365 дана. Имамо дакле радни дана 245 код једног и 245 код другог чувара, то је свега 490 радних дана. Да је чувар кућевне послове радио, сваког дана могао би 30 новч. зарадити. Дакле 490 радних дана по 30 новч. чини 147 фор. Додајмо трошак на лебац 41 фор. 60 новч. то је 188 ф. 60 новч. и опанака 9 ф. Свега дакле 197 ф. 60 новч. потроши једна кућа преко године за своја два чувара.

По томе село од 200 кућа кад би свака кућа имала за себе чуваре изда годишње 39.520 фор. тридесет и девет хиљада, пет стотина и двадесет форината за два чувара.

А кад опште чуваре имају, не кошта их више од 600 ф. за једног и 800 ф. за другог. Свега 1400 ф.

Каква је то дакле грдна разлика између ове и оне суме. Ту хиљадама иде новац у ветар. У таком селу већ се напредно не ради.

Сад да пређемо на друго нешто.

Искупе се обично у рити, где га има, или у шуми, по 20 до 30 свињарчића заједно. Код друге млаке опет је друга компанија,*) код треће трећа, и т. д.

Говедари се сматрају за што важније особе, па неће са свињарима да се здруже. Ето таки се неко трвење и ревење покаже, које и у доцнијем животу остане.

Шта се ту ради? свуку се голи, намажу се блатом, банају се, (банати се, игра са батинама). Каква им је радња, онака и игра. Ту се и оно мало стида, које је детету од куће заостало мора угушити у безобразном говору и понашању већине, јер у какво се коло ухватиш, онако мораш играти.

Ја сам једном пролазио лађом поред обале, на којој видох до 20 таке голе дечурлије. Сви беху блатнави. Ама изгледаху ти као сушти ђаволчићи. Кад им се приближисмо, стадоше се бацати камењем и блатом на нас. Вере ми баш прави африкански дивјаци. Капетан хтеде пуцати у гомилу, и једва га одвратисмо од намере своје.

Често се догоди да им понестане ране.

Е сад дед у крађу. Један чопор краде од другога. Ту не ретко дође до боја.

*) Компанија, реч француска, значи заједница.

Тако се из малена науче на неваљао и раскошан живот, те после читавог века никоме од хасне нису. Шта више, сами себи на штету живе.

Дакле време би било, да своје газдинство другчије и пробитачније удесимо, па да перамљамо до века.

Кад волемо друштво и кад живимо у њему, требало би све послове своје удружним начином одправљати.

О томе начину говори ћемо други пут.

А. Тапавица.

У Новом Саду, 18. септ. 1871

Трговина житарска прошасте недеље, довежено је многе ране и све што је дошло добро се продало. Жито чисто 83 ц, тешко бечка ц. ф. 6 до ф. 6-40. Зоб бечка ц. ф. 3-20. Јечам бечка ц. ф. 3. Кукур, стари јако се тражи и купује се по ф. 3-60 до 3-80. Нов кукуруз почиње се већ доносити и кошта мерицак у клиповима од ф. 1 до ф. 1-20. Од идуће недеље почиње берба виногр. надежда је да ће средње испасти, а квалитет сила бољи него лањски. Старо лањско вино купује се бело по 5 до 6 ф. акв. За ново од идуће бербе пуду горњи трг. ф. 3-80 до ф. 4 за акв. Маст свињска боље се тражи и кошта него цента са буретом ф. 33 до ф. 34. Станина сремска дебела фор. 30 цента.

КУРС ОД 9. СЕПТЕМБРА 1871.

Сребро 120.—
Дукати 5.78

ПОДЛИСТАК.

ЛУТРИЈАШ.

III.

— На здравље, а, радујем се, одржали сте реч, поздравим ја после по дне трговца, који ми је обећао, да ће ми после ручка приводеати о лутријашу Макси.

— На здравље, одговори ми он и седе за сто мој, при коме не беше никог више осим нас двојице.

— Дакле да почнемо, рече трговац и почне овако: У нашем месту нема само ова једна кафана. Ко је на среди вароши, тај долази у њу, али и то ретко, јер на што нам је кафана кад и кафеџија од нас купује вина и ракије, и опет је наше боље од његовог. Зарад једне кафе не вреди долазити, а и кафеџији није мило друштво, које се само разговара а ништа не пије; али они што су подаље од кафане, ти тек ако о божићу или другом благом дну завирну у кафану, него све се то сабије у бербернице. И има право. Берберин је друго шта него кафеџија. Бербери то су весели разговорни људи, они ти знају шта је цар вечерао ко је пани папуче шијо, укратко они су праве свезналице. За пет крајцара уљуди те и чујеш што нећеш нигде чути.

За то сам и ја до скоро ишао редовно берберину Мити на разговор. У Митину берберницу долазио је и Макса, што су га после прозвали лутријаш. Макса беше пре десетак година, нећу рећи богат, али заиста имућан човек. Ја сам с њиме лепо живио. Свагда смо у берберници једно друго пењали, ко је већи — тврдица. Али, једаред почне берберин преповедати, како је кад је он био у фремду,¹⁾ неки сиромаш калфа

сецовао¹⁾ на лутрију, па је толико добио, да је могао у Бечу купити баш поред царска двора двокатну кућу.

Макса је био истина тврдица, али опет мало полењ човек, право би му било, кад би му се одгуд превалило, а дуго му беше чекати на смрт стричеву, који је могао имати до педесет хиљада форината, а осим синовца Максе није имао ни кучета ни мачета.

— Па де се то сецује, запитаће Макса берберин.

— Де год хоћеш, можеш на темишварску лутрију, на будимску лутрију, на прашку лутрију и т. д. а може и на све уједаред. Не треба ти ништа него отиди грк Јови, он држи лутрије па му кажи нумере, и плати колико за које хоћеш. На десет крајцара сребра добићеш 100 фор. сребра.

Макса је одмах покушао срећу. На пет лутрија мето је на сваку по једну форинту. Али први пут не доби. После је једнако по толико мећао и шести пут доби амбо²⁾ неких двадесет форината. То га још већма подбоде, те је за годину две дана сваке недеље по пет форината на лутрију мећао. Онда уједаред добије терно³⁾ и то толико колико је за две године издао на лутрију. Куд ћеш боље, рекао ми је Макса, кад је те новце добио, кад би ја форинту по форинту скуцао толике новце.

Него опет је споро ишло Макси са срећом. Он би рад да уједаред добије толико, да може купити полак вароши. Берберин му рече, да се и толико може добити, али да мора куповати лозове.⁴⁾

Макса удари у лозове, те их накупује свакојаких за две три стотине форината и још је мећао на малу лутрију, али прођоше две три године дана, па ништа. Макса од силна сецовања није имао каде ништа друго да ради, па му тако кућа стаде суноврат ићи. Нуз то дође неродица, и Макса мораде један виноград продати, да други уради.

Људи га почеше одговарати, али таман се он у вече заверио, да неће више прекорачити праг грк Јове, кад ту ноћ дође му на сан старац, сед као овца, заогрнут у беле хаљине, а на челу и на рукави стоје му три златне нумере.

Макса сецује те три нумере случајно изађу две а трећа фали у два ока.

Мора да нисам ту трећу добро запамтио, тешио се Макса и место да је с тога одустао од сецовања, то га је на даље подболо.

У кући је имао више рожданика него осталих књига. Дувар, де је он лежао, сав је био од нумера исписан. Деца, морала су сваки дан трчати грк Мити, да виде које су нумере изашле. Ако није дете онда код куће било кад је он држао да је код грк Јове, ту је било батина као кише. Жена, ако је хтела одбранити дете, толико му је помогла, што их је на поле поделила.

¹⁾ Реч немачка, значи метути.

²⁾ Реч латинска, значи двоје, кад две нумере изађу.

³⁾ Три нумере.

⁴⁾ Коцка, писмено с нумерама.

¹⁾ Реч немачка, значи у туђини, у страном свету.

Ал ту ноћ опет снн голо детенце, како држи у руку крст Христа спаситеља, а на крсту пет златних нумера.

— Е на то би се мало напли, који не би сецовали, а Макса је морао још један пут покушати срећу.

Сецовао је све до крајцаре, што је у кући имао, али и деца хоће да слажу, особито кад што на сну обећају.

Макса не доби, али опет не окриви дете него себе: мора да сам заспао онда кад ми је анђелче нумере показало, па кад сам се доцније пробудио забележио сам друге — и Макса је сецовао даље.

(Продувиће се.)

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

У овој половини аустријске државе на дијети пештанској предао је министар финансије рачун о приходу и расходу овогодишњем. У нашој држави није вредно никад о приходу разговарати, јер га никад и нема. Тим више мора се о расходу реч повести. Дакле расход нам је ове године опет много већи од прихода. Лепо они праве дугове а ми морамо издирати. Колико год они натоваре на нашу грбачу, то ми морамо вући ма цркли ма пукли.

Посланик хрватски Вукотиновић, који уз владу мађарску до сад беше, уштао је ових дана министра за Хрватку и Славонију, за што је влада опет одгодила хрватски сабор? Шта она с тим одгањањем мисли? Духови су у Хрваткој врло узрујани због тога. — Богме и самеме Богу, за кога знамо, да дуго уме трпнати, морала би се та комендија досадити.

Народна странка хрватка пише грофу Пејачевичу, министру, који се једном приликом изрекао, да је народна странка хрватска од Чеха добила 150.000 форинти, да изборе народњака осигура, ово: Ако ваша ексцеленција не докаже, да је народна странка подплаћена ма од кога била, онда ћемо ми бити принуђени, да вас као просту и безобразну лажу сматрамо, који то високо своје звање и част коју ужива, не заслужује.

Са оне стране Лајте, у другој половини државе наше, Швабе се страшно разгорушиле због изравњања Чеха са државом. И саме пруске новине вичу против Чеха и бране свеје племе у Аустрији, велећи, да су Немци по положају своје земље, по своме душевном развјитку и по имућству позвани, да владају другим народима Аустријским а не, да су њима потчињени.

И у Пруској очекује се закон о грађанском браку, т. ј. о браку, који се без попа и цркве утврдити може и који тако исто важи као и онај.

Пруси у Француској напустили су четири округа, који су до сад од њих поседнути били.

Нов stroj руског војништва удешен је. По томе ће Русија почетком идућег пролећа у тренуту ока имати редовну војску од 800000 људи на расположењу.

Руски велики кнез Алекса, син царев, отпутовао је у северну Америку.

Говори се, да су одношаји између Русије, Француске и Турске врло пријатељски и тешко, да се не ће савез између те три државе склопити.

О Арнаутима опет се ућутало. Не зна се, шта су израдили, да ли су се већ договорили и јесу ли план скројили, како ће своје душмане Турке потући.

постане велики везир, али на брзо падне у немилост код султана, па се због тога уклони из Цариграда. Две године за тим врати се опет у Цариград и постане опет велики везир и председник комисије која је имала да зготови промене (реформе) у турској царевини. Као ванредни посланик портији потписао је париншки мир од 18. (30.) марта 1856. По што је био велики пријатељ Аустрији, то те године буде опет скинут са великог везирства, а на његово место дође Решид-паша. После Решид-пашине смрти у јануару 1858. године постане опет велики везир, и то је и остао до смрти.

(Носа је издала.) У последњем париншком устанку биле су и многе жене устале на оружје и бориле се јуначки уз мужеве своје. Многе су од отих јунакиња похватили и осудили их на разне казниге. Неку Фортуну Ларединову овако су ухватили. Док је комуна владала у Паризу она је у неком женском друштву говорила како ће своју красну црвену косу сасећи, па ће онда ићи уз мушкарце да се бори. Тако и уради. Кад паде Париз она идући једном кроз улице дође до неког дућана де се продавала коса. Ту у излогу позна она своју косу, одмах уђе у дућан и стане викати: разбојничке, дај ми моју косу натраг! На ту вику дођу редари, ухвате Фортуну Ларединову и одведу је на полицију. Ту каже ко је она и све припозна што је год радила.

(Највеће пијанице на свету.) Сваки се час може читати у немачким и мађарским новинама како су Руси највеће пијанице на свету. На и да јесу не би никакво чудо било: живе у земљи де је готово навек зима, и то мало друкчија него код нас, а у хладним се земљама мора више пити пића што опија човека али уједно и греје. Па опет за то Руси нису највеће пијанице. Ево нек кажу бројеви. — Неки доктор Еверат казује да је у Америци за 8 година с пијанства умрло 300.000 људи (то је 37.000 сваке године), а у Немачкој сваке године умире 40.000, у Русији 15.000, у Белгији 4000, у Шпанији 2500 до 3000, у Италији 1800, а у Француској 1500. Кад се узме да Немаци имаде само 39 милијуна, а Руса 80 милијуна, па да на 80 милијуна Руса долази само 15.000 душа што умру од пића, а од 39—40 мил. Немаца да од пића умиру њих 40.000, — онда се види ко су највеће пијанице на свету.

(Цирничко језеро) у Крањској у простору од 12.000 јутара исушило се од велике летошње суше. Кад је вода усакњивала похватили су силну рибу, вели се до 1000 фуната самих шарана; а хватали су сомове од 20 фуната. Сада већ косе где је пре језеро било.

(Нове митраљезе.) Рус Горлов зготовио је нову митраљезу од 9 цевн које стоје на гвозденој лафети. Она за 24 сахата избаци 6000 метака далеко 2—4000 корачаја.

(Други гроф Шандор.) Пингу из Ердџа из града Милбаха: Неки овдашњи грађанин који је већ више парница изгубио заклео се у љутини, да не ће више никада ићи на суд ма му се шта догодило. Но случај донесе да је неколико дана за тим опет био позван пред суд. По што на први позив не оде у судницу позову га по други пут, па и по трећи; но он одржа заклетву. Кад суд види да лепим не иде, јави му да ће га оружаном силом дотерати у суд ако сам одмах не дође. Сад би добро дешао какав добар савет, јер с једне му стране не да заклетва да иде на суд, а с друге му стране опет прете да ће га као зликовца терати кроз варош. Но он се брзо домисли. Узаше на свога коња и одјаше до суднице, за тим преко степенница у први бој, те сиђе с коња истом у претсобљу судске дворане где је привезао коња за нисаји сто. Упути се за тим у дворану, даде нужне изјаве, па на коњу опет одјаше кући. Коњаник је осуђен на 50 фор. глобе, но то му није помутило радост што своју заклетву није прекршио.

(Јака зима.) Проричу да ће ове године бити врло јака и снеговита зима јер су се јеле у горама здраво усемениле, јазавци су своје зимнице за рана поградили, пухови су се већ у августу били завукли у своје зимнице, а роде, ждралови и дивље

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Али-паша) је 26. августа после подне умро. Он се родио г. 1815. (или 1230. по хедри — као што Турци броје). Већ год. 1846—1852. био је турски министар спољашњих посала. Г. 1862

гуске ове су године много раније почеле југу одлећати него иначе.

(Тројци.) У селу Неша у Магарској отелила је 12. априла ове г. једна крава од 6 година троје телад, и сви су живи и здрави.

ПОШТОВАЧИМА

ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА!

Како се приближује онај радосни тренутак, када ће се наш Милетић из туђинског затвора да поврати у средину свога народа и на драгу му личну слободу, то се овде у Новоме Саду склопило коло пријатеља му и поштовача, које ће спремити дочек Милетићу. У то ће име ићи депутација, састављена из свих крајева Српства, у Вац на дан, када ће Милетић пуштен бити. Депутацији се може сваки честит брат придружити.

Ово унапред, поради знања и равнања, а време и место, кад и где ће се депутација састати, јавићемо доцније. У Н. Саду 18. Септембра 1871.

Одбор за дочек Милетића.

НОВ МАЛИ КАЛЕНДАР.

ПОЛАЖЕНИК.

КАЛЕНДАР ЗА ПРЕСТУПНУ ГОДИНУ 1872. ГОДИНА ПРВА.

ИЗДАЈЕ СРПСКА НАРОДНА ЗАДРУЖНА ШТАМПАРИЈА, У НОВОМЕ САДУ.

Под горњим насловом изишао је из српске народне задружне штампарије у Новоме Саду мали календар за г. 1872. са лепим одабраним садржајем. У „Полаженику“ имају осим календарског дела све ствари, које уз овај иду, као: црквено рачунање времена, месечни знаци, годишња времена, пасхалија, значења кад ће ускрс бити, помрчења сунца и месеца, дванаест небесних знакова, мене месечне, недељна евангелија и неки народни називи седмица, таблица за наплаћивање биљеговине и вапари. У другом делу долазе најпре ове још нигде до сад нештампане песме Змај-Јована Јовановића: „Месечева елегија“, „Баба Јула“, „На крај шора...“, „Узалуд“, „Ваљухак, или раскомадај па по вољи владај“, тужна песма по истинитом догађају, и „Ситнице“; за тим следује: „Шнијон у Београду, или Мило за драго. Приповетка у параграфима“, после тога долазе: „Антитезе или противставке, нова друштвена игра“, за тим „домаћи савети“ и „анекдоте“; све је то написао Змај-Јован Јовановић.

Као што се види, садржај је богат и одабран, а исто тако је и штампана врло фина и на сатирираној хартији: све је дакле далеко боље него ма у којем од наших мали календара, па ипак му је цена само 20 нов. или 2 гроша чарш.

Овај календар може се за сад добити само у српској народ. задружној штампарији у Новоме Саду.

На десет комада даје се један па дар, а ко узме 100 комада, и то за готове новце или за плату у паточ (per Nachnahme), томе се одбија 25 процента.

У Новоме Саду 18. септембра 1871.

Срп. народ. задружна штампарија.

О Г Л А С И.

МУШКА КРОЈАЧКА ЗАЈЕДНИЦА

препоручује поштованој публици своје велико стовариште са готовим — израђеним и не израђеним еспапом по најновијем укусу испуњено, а са утврђеном ценом устројено.

Ова „Мушка кројачка заједница“ у стању је да поштовану публику подпуно задовољи у сваком обзиру, наиме што се тиче цене и каквоће еспана, који добија непосредно из најбољих и најнапреднијих европских радионица у овој струци, а за израду по најновијем кроју јамчи „Мушка кројачка заједница“, која располаже са најизвршнијом раденом снагом у кројачкој изради.

Према овој изјави и обећању од стране „Мушке кројачке заједнице“ свака поштована муштерија моме се подпуно са поуздањем ослонити на исту заједницу, којој ће вагда бити главита брига; да сваки поверени јој посао обави са што краћим роком на највеће задовољство поштованих наручиоца.

Препоручујући се поштованој публици — у нади да ће нас почаствовати са својом многобројном посеком — остајемо

са поштовањем
МУШКЕ КРОЈАЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
О Д Б О Р.

Овој „мушкој кројачкој заједници“ фирма је „БАЗАР“ и стањује у кући код Елисавете на пијаци у бившем дућану господара Андрије Дабижића. (Бр. 14.) 1—3

ПРИРОДНИ ПРОИЗВОД

ПРАВЕ КОМОВИЦЕ РАКИЈЕ

И

ДОБРА СРЕМСКА ВИНА

СВАКЕ ВРСТЕ

подписани препоручује поштованој публици у месту, а нарочито у околним местима, који у Новоме Саду кулују пиће, па за своје драге новце кад и кад добију хрђав еспап, наиме: **ракију шпиритусару**, од које пијући долазе до хрђавих последица у погледу на здравље, а вино кад и кад не природним начином оснажено и дотерано плаћају по скупе новце, па тиме богате фабриканте, а себе и своје здравље оштећавају.

У моме винском стоваришту нема тога отрова, и ко једаред назари ма које пиће, уверен сам да ће ме и други пут потражити, јер ја продајем само **природно, чисто и непокварено пиће**, за које јамчим својим педесетогодишњим искуством и вагда поштемом послугом у винарској трговини.

Према томе моје су цене врло умерене, а наиме Аков праве старе комовице од 8—12 фор.

„ добра вина бела и шилера од 6—8 фор.

Код већег купа цене су много ниже.

У Новом Саду 16. септембра 1871.

Лазар Булић (Баба).

у сопственој кући „код чутуре“ у дунавској улици испод народне штампарије.

(Бр. 13.) 1—3

